

Entrevista a José Luís Guerín

"La BBC vol censurar 'Innisfree'"

El jove director català ha recreat una Irlanda profunda al seu darrer film, que es passeja triomfal per Canes, Donosti o Barcelona i s'estrena, aquesta setmana, a tot l'estat. A Gran Bretanya, però, hi posen traves.

Nas de ganxo sobre una cara xuclada i ulls de càmera obsessa, aquest aprenent d'alquimista ha confirmat en *Innisfree* (1990) una potència visual i narrativa que, després d'un film maleït com *Los motivos de Berta* (1983), ha de permetre-li el seu primer contacte amb uns espectadors que només el coneixen de referències.

—¿Pràctiques un cine elitista?

—Jo no menyspreo cap públic, l'únic que demano és una mica més d'esforç perquè de pel·lícules bufones, que funcionin, ja n'hi ha massa. De comèdies d'embolics o cine negre en tenim a milers, en canvi hi ha àrees del cine que són molt més estimulants, i cal buscar fórmules com la coproducció per assegurar que totes les minories d'espectadors facin rendible aquest tipus de cinema. Enyoro un cinema que pogués tenir un cert compromís amb la realitat, Renoir per exemple.

—¿El cinema europeu és el camí?

—L'única lectura que se'n pot fer és en termes de mercat. Ara, podem referir-nos al cine europeu com a una posició diferent a l'americana que veiem aquí, algú s'encarrega que no ens arribin els films interessants, però Europa té un problema similar d'enfrontar-se al *marketing* sense límits i als pressupostos del cine americà conservant una mirada independent.

—Hi ha també un cinema europeu que ningú vol veure.

—La colonització americana arriba al nivell que se l'imita i es fa pitjor sense tenir els mitjans ni l'habilitat del cinema dominant, perquè s'hauria de parlar de cinema dominant que té unes pautes aplicables al cine europeu. La funció més digna del cinema, tal com deia Flaherty, es donar-se a conèixer entre pobles, comunicar en definitiva. I és curiós com podem tenir al cap somnis irlandesos, però ens han arribat via Hollywood.

—Et refereixes a *The Quiet Man*, una pel·lícula que és sempre present a *Innisfree*.

¿Com has sortit d'aquesta visió limitada?

—Per una banda, establint un estudi documental d'una col·lectivitat que necessita un coneixement de la seva història, però hi ha una darrera onada colonitzadora que singu-

José Luis Guerín

laritza aquest comtat d'Irlanda, el rodatge l'any 1951 del film de John Ford que va canviar les seves estructures econòmiques, socials i mentals. Hi ha elements estranys que un antropòleg no podria entendre sense el rodatge de la pel·lícula com les balades que cantava John Wayne o les gorres de l'illa d'Aran que es van introduir durant la filmació i han arribat a formar part d'un llegat pròpi tan important com les llegendes cèltiques.

—¿Encara que molts irlandesos renequin de *The Quiet Man*?

—Si deslligem els elements de conte que hi ha, el technicolor, els decorats, no és veritat que Ford tracti Irlanda com un paradís, aquesta és la impressió del protagonista al començament, però per integrar-s'hi ha de passar per uns conflictes terribles i la radiografia dels estaments socials que regien la societat irlandesa, les esglésies, els land-

lords, l'IRA, és un bon punt de partida per a preguntar-se què passa amb els seus successors, establir tota mena de contrastos possibles. S'ha de fugir del tòpic, el verd, el borrarxo, perquè quan John Murphy, un borrarxo simpàtic explica com els *black and tan* —milícia de mercenaris britànics durant la guerra per la independència— van agredir el seu pare, veus un home amb una dimensió brutal, transforma el pla.

—I apareix un país en la seva vessant més dura.

—En aquest aspecte jo sempre he estat molt clar, els anglesos consideren Irlanda el seu camp de patates particular, llavors l'irlandès ha hagut de desenvolupar un sentit de l'estoïcisme i de la ironia, i per descomptat uns quants glops de whisky, i la música, que és una eina per enfrontar-se a tot això.

—¿Arribes a endinsar-te en les arrels del drama irlandès?

—Aquest aspecte es troba en els plans dels *cottage*, abandonats durant la gran fam del segle passat i, sobretot, en la conversa política al pub, que la BBC vol tallar, quan parlen del passat...

—¿Què volen tallar?

—10 minuts. La BBC ha comprat el film al productor irlandès però hi ha problemes amb aquesta seqüència quan es parla de l'IRA històric i de la guerra civil contra el tractat anglo-irlandès. És una seqüència conflictiva perquè li manca certa dignitat, la gent ha begut i fa rots, però a Anglaterra la volen tallar.

—¿Penses acceptar-ho?

—Rotundament no, perquè sense aquest element no s'entén tot el context.

—Et col·loques sense saber-ho en un conflicte polític.

—Es que ara en qualsevol intervenció a la BBC d'algú que es refereixi a aquesta problemàtica li col·loquen una veu en *off* on el locutor dona la seva versió del que s'està parlant. El que em sembla més estrany és que uns fets que haurien d'estar als llibres d'història dels col·legials anglesos siguin amagats.

De sobte, l'apologia del terrorisme.

Oriol Malló